

Monisairaan potilaan tunnistaminen ja haltuunotto

Tuomas Koskela
Yleislääketieteen professori (ma.),
Tampereen yliopisto

Sidonnaisuudet kolmen viimeisen vuoden ajalta

Professori (ma), Tampereen yliopisto 1.8.2018->
Omapihlaja Tampere, omalääkäri vuoteen 2017 asti
Yleislääkärin vastaanotto, Pihlajalinna Hämeenkyrö 2017->
Kustannus oy Duodecim, Päätöksentuki toimitus 2013-18
EGPRN, Suomen maaedustaja, 2010->
TUTKA-tutkijaterveyskeskusverkoston koordinaattori, 2015->
Yleislääkäri-lehden tieteellinen toimittaja, 2015->
Monisairas potilas KH-ryhmän pj 2018->
Suomen yleislääketieteen yhdistyksen varapj vuoteen 2018 asti

Mikä minua haastaa yleislääkärin työssä?

Yleislääkärin vastaanotolla potilaalla on monta asiaa, monta vaivaa, monta sairautta...aika ei tunnu riittävän yhdellä vastaanottokäynnillä...

Kuka heistä on monisairas potilas?

- A) 90 v palveluasunnossa asuva nainen, jolla hauras-raihnausoireyhtymä, sepelvaltimotauti, sydämen vajaatoiminta ja spinaalistennoosi. Tarvitsee apua liikkumisessa, peseytymisessä ja pukeutumisessa
- B) 45 v nainen, jolla on ahdistuneisuutta ja lievääasteinen polven nivelrikko. Käyntejä omalääkärillä, hoitajalla, päivystyksessä. Toimintakyky hyvä.
- C) 60 v mies, jolla on verenpaine tauti ja lievääasteinen polven nivelrikko. Toimintakyky hyvä.
- D) 60 v mies, jolla verenpaine tauti ja hyperkolesterolemia. Toimintakyky hyvä.

Monisairastavuuden määrittely

- Vähintään 2 pitkäaikaista sairautta, vammaa tai muuta lääketieteellistä tilaa
- Ei yhtä primarisairautta (eroaa komorbiditeetistä)
- Määrittely perustuu sairauksien/tilojen määrään näiden aiheuttaman ”kuorman” sijaan

Table 2 Multimorbidity definitions from included reviews

Review reference	Definition given <i>a priori</i> ^a or as a result of evidence review	Definition
De Groot et al. ¹⁸	<i>a priori</i>	'The co-occurrence of multiple chronic or acute diseases and medical conditions in one person'
Diederichs et al. ¹⁹	<i>a priori</i>	'Multimorbidity describes "the coexistence of two or more chronic diseases" in the same individual.'
Huntley et al., ¹⁴ Le Reste et al. ²⁰	<i>a priori</i> Review of evidence	'The co-occurrence of multiple diseases or medical conditions within 1 person'. 'Multimorbidity is defined as any combination of chronic disease with at least one other disease (acute or chronic) or biopsychosocial factor (associated or not) or somatic risk factor. Any biopsychosocial factor, any somatic risk factor, the social network, the burden of diseases, the health care consumption, and the patient's coping strategies may function as modifiers (of the effects of multimorbidity). Multimorbidity may modify the health outcomes and lead to an increased disability or a decreased quality of life or frailty.'
Yurkovich et al. ²¹	<i>a priori</i>	This review used the definition of comorbidity: 'Comorbidity may be defined as the total burden of illnesses unrelated to the principal diagnosis'
Willadsen et al. ²²	Review of evidence	Provides no single definition. Conclusion: -Existing definitions (consisting mainly of diseases) are 'more usable for epidemiologists than for clinicians and patients'. -Recommends definition by Le Reste et al. (above)

a: *a priori* indicates this is the reviewers own definition.

EGPRN:n määritelmän mukaan he ovat monisairaita...

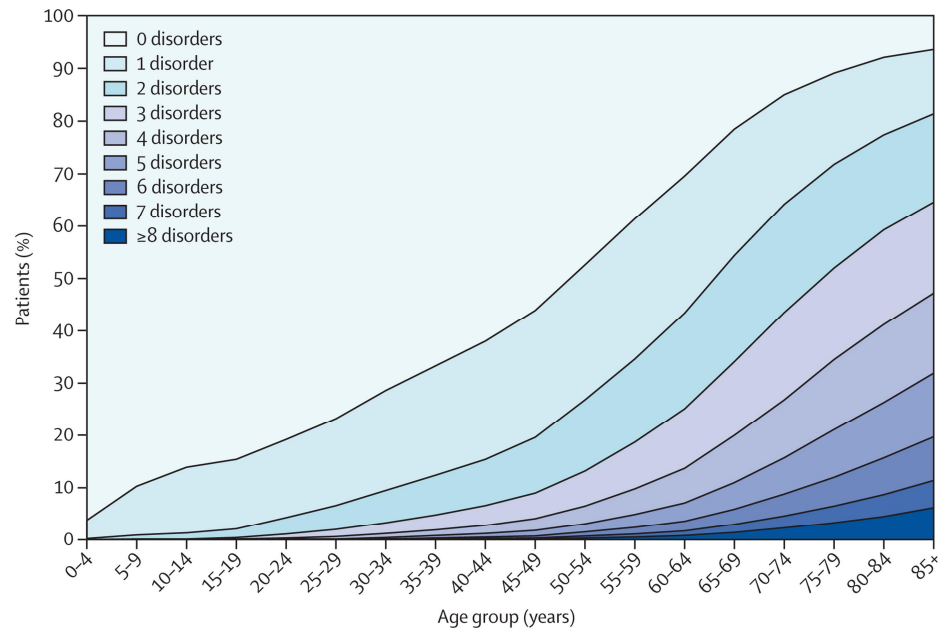
- ✓ A) 90 v palveluasunnossa asuva nainen, jolla hauras-raihnausoireyhtymä, sepelvaltimotauti, sydämen vajaatoiminta ja spinaalistennoosi. Tarvitsee apua liikkumisessa, peseytymisessä ja pukeutumisessa
- ✓ B) 45 v nainen, joka on terveystalveluiden suurkäyttäjä, jolla on ahdistuneisuutta ja lieväästeinen polven nivelrikko. Toimintakyky hyvä.
- ✓ C) 60 v mies, jolla on verenpaineauti ja lieväästeinen polvennivelrikko. Toimintakyky hyvä.
- ✓ D) 60 v mies, jolla verenpaineauti ja hyperkolesterolemia. Toimintakyky hyvä.

Monisairastavuuden yleisyys

- Yleisyys vaihtelee määritelmän mukaan: 13-72 % väestötasolla
- $\frac{1}{4}$ aikuisväestöstä USA:ssa ja Britanniassa on monisairaita
- $\frac{2}{3}$ >65-vuotiaista
- Lisääntyy kehittyneissä maissa elämäntapasairauksien ja väestön ikääntymisen myötä

Monisairastavuus iän mukaan

Barnett ym.
Lancet 2012

Monisairastavuuden on yhdistetty

- Heikentynyt elämänlaatu¹
- Heikentynyt toimintakyky
- Heikentynyt fyysinen terveys
- Heikentynyt mielenterveys²
- Enemmän hoitoihin liittyviä haittavaikutuksia
- Lisääntynyt kuolleisuus¹
- Asuminen köyhimmillä alueilla^{1,2} ja matala koulutustaso
- Lisääntyneet kustannukset³

¹erityisesti silloin kun samanaikaisesti somaattisia ja psyykkisiä sairauksia

²monisairaiden nuoremmissa ikäryhmissä

³USA:ssa monisairaiden hoitoon liittyy 2/3 terveydenhuollon menoista

MM GUIDELINES

Multiple Chronic Conditions: A Strategic Framework

Optimum Health and Quality of Life
for Individuals with Multiple Chronic Conditions

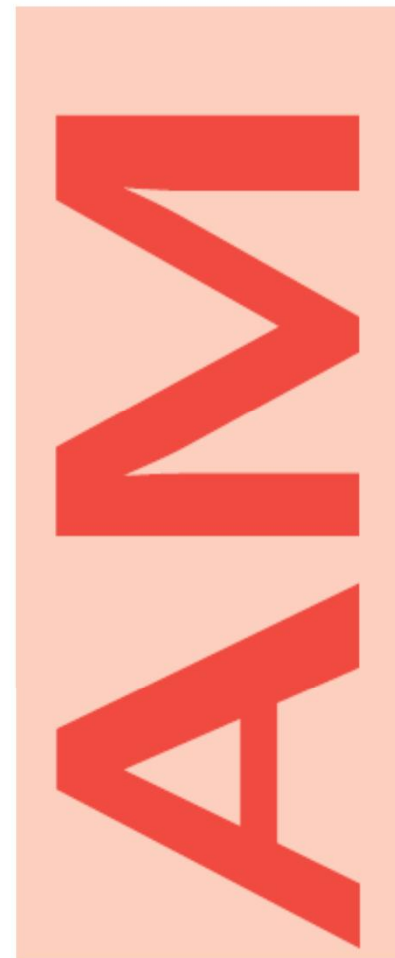
Multimorbidity: clinical assessment and
management

NICE guideline
Published: 21 September 2016
[nice.org.uk/guidance/ng56](https://www.nice.org.uk/guidance/ng56)

Guiding Principles for the Care of Older Adults with Multimorbidity: An Approach for Clinicians

American Geriatrics Society Expert Panel on the Care of Older Adults with Multimorbidity*

publiziert bei: **AWMF online**
Das Portal der wissenschaftlichen Medizin

Multimorbidität

S3-Leitlinie

AWMF-Register-Nr. 053-047
DEGAM-Leitlinie Nr. 20

Follow these steps when delivering an approach to care that takes account of multimorbidity

- Discuss the purpose of an approach to care that takes account of multimorbidity
- Establish patient goals, values and priorities
- Establish disease and treatment burden
- Review medicines and other treatments taking into account evidence of likely benefits and harms for the individual patient and outcomes important to the person
- Agree an individualised management plan with the person

Kuka heistä tarvitsee hoitosuunnitelmaa?

Kaikille hoitosuunnitelmaa???

- A) 90 v palveluasunnossa asuva nainen, jolla hauras-raihnausoireyhtymä, sepelvaltimotauti, sydämen vajaatoiminta ja spinaalistennoosi. Tarvitsee apua liikkumisessa, peseytymisessä ja pukeutumisessa
- B) 45 v nainen, joka on terveystalouden suurkäyttäjä, jolla on ahdistuneisuutta ja lievääasteinen polven nivelrikko. Toimintakyky hyvä.
- C) 60 v mies, jolla on verenpaine-tauti ja lievääasteinen polvennivelrikko. Toimintakyky hyvä.
- D) 60 v mies, jolla verenpaine-tauti ja hyperkolesterolemia. Toimintakyky hyvä.

In NICE guideline, instead of definition...

focus is on **vulnerable** multimorbid patients

Consider an approach to care that takes account of multimorbidity if the person requests it or if any of the following apply:

- they find it difficult to manage their treatments or day-to-day activities
- they receive care and support from multiple services and need additional services
- they have both long-term physical and mental health conditions
- they have frailty or falls
- they frequently seek unplanned or emergency care
- they are prescribed multiple regular medicines

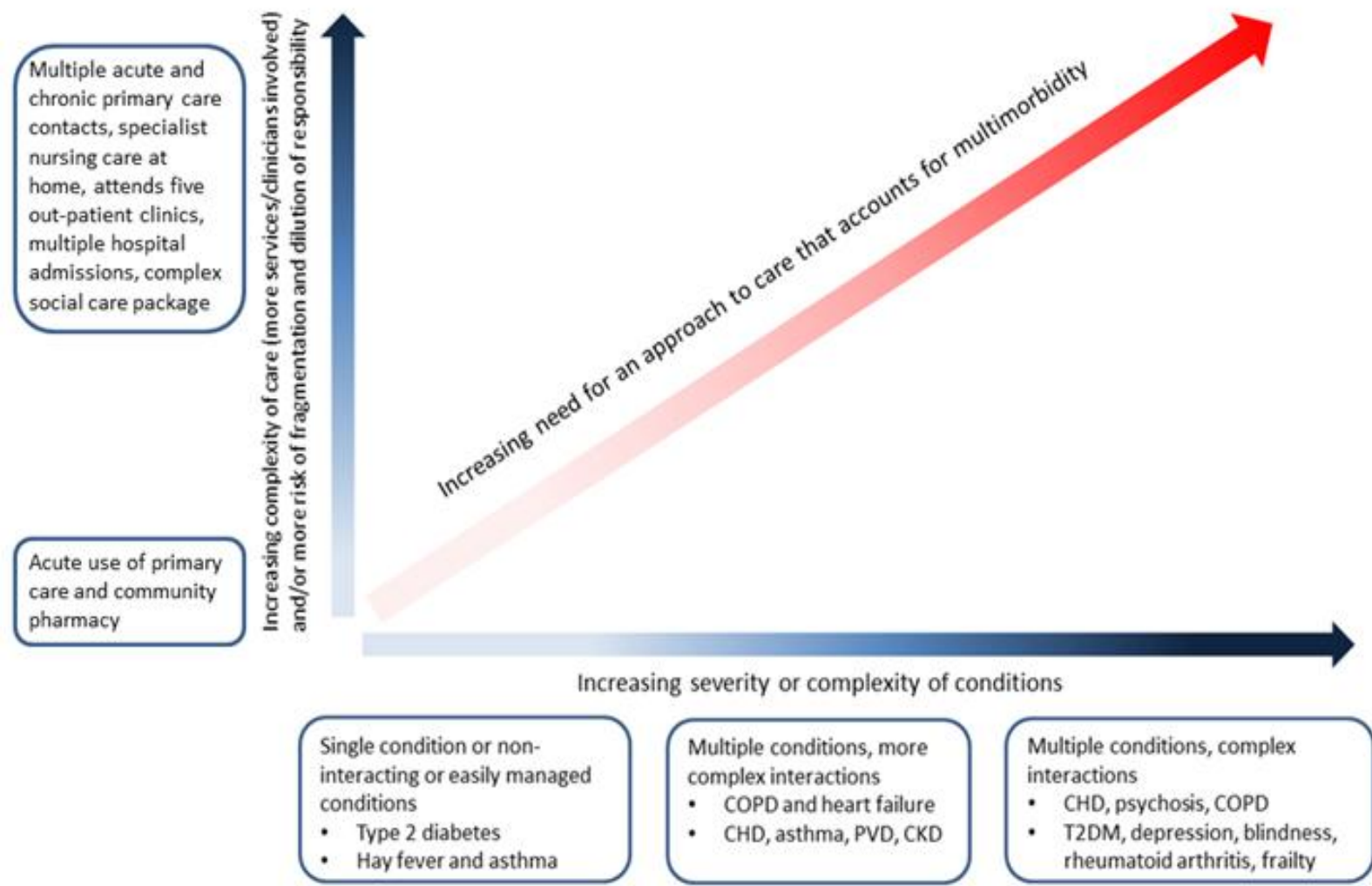

Photo:
Bruce
Guthrie

Kuka heistä tarvitsee hoitosuunnitelmaa? **NICE-guidelinen mukaan**

- ✓ A) 90 v palveluasunnossa asuva nainen, jolla hauras-raihnausoireyhtymä, sepelvaltimotauti, sydämen vajaatoiminta ja spinaalistennoosi. Tarvitsee apua liikkumisessa, peseytymisessä ja pukeutumisessa
- ✓ B) 45 v nainen, joka on terveyspalveluiden suurkäyttäjä, jolla on ahdistuneisuutta ja lieväasteinen polven nivelrikko. Toimintakyky hyvä.
- ~~✓ C) 60 v mies, jolla on verenpaine tauti ja lieväasteinen polven nivelrikko. Toimintakyky hyvä.~~
- ~~✓ D) 60 v mies, jolla verenpaine tauti ja hyperkolesterolemia. Toimintakyky hyvä.~~

Suomalainen terveys- ja hoitosuunnitelma/asiakassuunnitelma

”...joka kokoaisi yhteen hoidot, interventiot, sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut sekä niiden tavoitteet yhden ihmisen kohdalla ja siihen olisi liitetty päätöksentuki ammattilaiselle...”

Terveys- ja hoitosuunnitelma tehdään potilaalle esimerkiksi, kun yksi tai useampia alla kuvatuista ehdoista täyttyy:

- potilas käyttää paljon palveluja (esimerkiksi yli viisi potilaskontaktia vuodessa per organisaatio)
- potilaalla on pitkäaikaista seurantaa ja/tai hoitoa ja/tai kuntoutusta vaativa sairaus tai terveydentila
- potilaalla on akuutti vaiva, joka edellyttää useamman tahon (organisaation tai terveydenhuollon ammattihenkilön) tutkimuksia ja/tai hoitoa tai
- potilas haluaa itselleen terveys- ja hoitosuunnitelman

Mikä on olennaista haltuunotossa?

- 1) **TUNNISTA** riskissä oleva potilas
- 2) **ARVIOI** sairaudet ja hoidot
- 3) **TEE** hoitoa sujuvoittava hoidon tavoitteet sisältävä hoitosuunnitelma yhdessä potilaan kanssa

